

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 29/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 28 november 2008 en proposition med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (RP 202/2008 rd) till finansutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande motion:

- LM 123/2008 rd — Tarja Filatov /sd m.fl.:
Lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (remitterad den 19 november 2008)

Utlåtanden

I enlighet med riksdagens beslut har social- och hälsovårdsutskottet lämnat utlåtande i ärendet

(ShUU 15/2008 rd), som återges efter betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- finanssekreterare Petri Malinen, finansministeriet
- regeringsråd Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- tullöverinspektör Markus Teräväinen, Tullstyrelsen
- professor Jouko Lönnqvist, Folkhälsoinstitutet
- avdelningschef Jukka Havula, Social- och hälsovårdens produkt tillsynscentral
- specialforskare Esa Österberg, Stakes.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONEN

Regeringen föreslår att den accistabell som utgör bilaga till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ändras så att accisen höjs med 10 procent. Till följd av höjningen kommer detaljhandelspriset på alkoholdrycker att stiga med i medeltal 4,5 procent. Priset på starka alkohol-

drycker stiger ungefär två gånger så mycket som priset på öl och vin.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2009 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

Lagmotion

LM 123/2008 rd. I lagmotionen föreslås en höjning av accisen på alkohol och alkoholdrycker så

att accisen på öl höjs med 23 procent, på vin med 29 procent och på starka drycker med 14 procent.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Det är tänkt att alkoholbeskattningen ska utvecklas moderat och gradvis så att höjningarna bidrar till de allmänna alkohol- och hälsovårdspolitiska målen och samtidigt garanterar skattebasen. De föreslagna höjningarna — ca 10 procent för alla typer av alkoholdrycker — har avpassats efter de här målen så gott det går.

Följden blir att priset på mellanöl och vin stiger med ungefär 3,5 procent, priset på mellanprodukter med ca 5 procent och priset på starka drycker med omkring 7 procent, om höjningarna påverkar konsumentpriserna fullt ut. Den totala alkoholkonsumtionen väntas minska med ungefär en procent jämfört med i år.

De alkoholrelaterade sociala skadorna och hälsoskadorna antas minska i samma proportion som den totala konsumtionen. Betydelsen av den här bedömningen av den genomsnittliga utvecklingen kringskärs dock av att alkoholkonsumtionen varierar enligt befolkningsgrupp och att många skador är koncentrerade till kategorin storkonsumenter. Visserligen är alkoholkonsumtionen bland unga mer mottaglig för prisförändringar än konsumtionen bland vuxna.

Social- och hälsovårdsutskottets utlåtande

Utskottet ser mycket positivt på att regeringen nu på nytt föreslår att alkoholaccisen ska höjas. Det ligger också i linje med utskottets egna vägval. Utskottet upprepar sin ståndpunkt som det framfört i sitt utlåtande för ett år sedan (ShUU 8/2007 rd), nämligen att priset på alkoholdrycker måste stiga med minst 20 procent för att höjningen ska ha någon social- och hälsovårdspolitisk betydelse.

I sitt utlåtande behandlar utskottet också relationen mellan skattehöjningar och resandeförsel. Det anser att regeringen kommer med en lite nyanslös slutsats att nivån på alkoholaccisen framför allt påverkar hur den totala konsumtionen fördelas mellan statistikförd och icke statistikförd konsumtion. Höjningar av alkoholaccisen och priset leder alltid till minskad totalkonsumtion och därmed minskade skador. I utlåtandet påpekar utskottet också att det inte framgår av motiven till propositionen i vilken mån som den ökande resandeförseln beror på att smugglingen samtidigt har minskat.

Slutligen behandlar utskottet alkoholpolitiska metoder. Det pekar på effektivitetsundersökningar som visar att konsumtionen fortfarande effektivast påverkas av priset och åtkomsten. Även om våra möjligheter att använda beskattningen som alkoholpolitiskt instrument har blivit begränsade i och med Estlands EU-medlemskap bör vi utnyttja det lilla spelrum som fortfarande finns i beskattningen, anser utskottet. Därför bör höjningarna göras upprepade gånger och åtminstone så att priset inte släpar efter höjningen i den allmänna prisnivån.

Finansutskottets ståndpunkt

Utskottet har konsekvent ställt sig bakom regeringens alkoholpolitiska skattelösningar under det här årtiondet, som har varit krävande på grund av att gemenskapen utvidgats och att begränsningarna i resandeförseln därmed slopats. Utskottet har sett det som påkallat att besluten tar hänsyn till de social- och hälsovårdspolitiska synvinklarna och dessutom till skatteändringarnas inverkan på alkoholkonsumtionens struktur, alltså hur konsumtionen fördelas mellan statistikförd och icke statistikförd kon-

sumtion (FiUB 31/2003 rd och FiUB 16/2007 rd).

Det här perspektivet har fortfarande betydelse. Regeringen uppger bl.a. att resandeförseln har ökat med ca 10 procent i januari—augusti i år på grund av att priserna har stigit. Den statistikförda konsumtionen har minskat med drygt två procent under samma tid. Det finns alltså fortfarande ett tydligt samband mellan den inhemska prisnivån på alkoholdrycker och resandeförseln. Skattehöjningarna i Estland i januari—juli i år har heller inte lett till någon betydligt minskad prisskillnad mellan Finland och Estland, eftersom utgångsnivån i den estniska beskattningen fortfarande är låg.

Utskottet stöder målet att sänka den totala alkoholkonsumtionen och på så sätt minska alkoholkonsumtionens många negativa följder. Det bästa sättet är enligt utskottet just den moderata

och gradvisa linje som regeringen följer när det gäller höjningarna, kombinerat med uppföljning av effekterna. Behovet av effektiv uppföljning framhävs av att tre olika ändringar som inverkar på liknande sätt inträffar vid årsskiftet: alkohol- och tobaksacciserna höjs i Finland och de kvantitativa begränsningarna i fråga om tobak slopas i passagerartrafiken mellan Finland och Estland.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår finansutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att lagmotion LM 123/2008 rd förkastas.

Helsingfors den 5 december 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Hannes Manninen /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd (delvis)
medl. Pertti Hemmilä /saml (delvis)
Bjarne Kallis /kd
Kyösti Karjula /cent
Esko Kiviranta /cent
Mikko Kuoppa /vänst
Mika Lintilä /cent
Olli Nepponen /saml
Tuija Nurmi /saml
Kirsi Ojansuu /gröna
Heikki A. Ollila /saml
Markku Rossi /cent

Matti Saarinen /sd
Petri Salo /saml
Minna Sirnö /vänst
Pia Viitanen /sd (delvis)
ers. Hanna-Leena Hemming /saml (delvis)
Reijo Kallio /sd (delvis)
Valto Koski /sd (delvis)
Lauri Kähkönen /sd (delvis)
Reijo Paajanen /saml
Heli Paasio /sd
Ulla-Maj Wideroos /sv
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION

Motivering

I proposition RP 202/2008 rd föreslår regeringen att alkoholaccisen höjs med 10 procent. Höjningen väntas påverka detaljhandelspriset t.ex. på mellanöl och vin med bara 3,5 %. I sitt utlåtande om propositionen konstaterar social- och hälsovårdsutskottet att höjningen är för liten.

Förslag

Jag föreslår

att lagförslaget godkänns enligt utskottets betänkande och

att ett uttalande godkänns.

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen efter det här beslutet om alkoholaccis genast börjar förbereda nästa höjning av alkoholaccisen, så att höjningarna får en med hänsyn till folkhälsan tillräcklig effekt på finländarnas alkoholkonsumtion.

Helsingfors den 5 december 2008

Bjarne Kallis /kd